

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1907. Andra Kammaren. N:o 14.

Fredagen den 22 februari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 15 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogs för remiss till utskott Kungl. Maj:ts å kammarens *Remiss af en proposition.*
bord hvilande proposition med förslag till ny förordning angående
bevillning af fast egendom samt af inkomst. (Forts.)

Därvid yttrade:

Herr Redelius: Jag ber att få fästa bevillningsutskottets uppmärksamhet på en punkt i den nu föredragna kungl. propositionen, som skall remitteras till utskottet. Den rör den föreslagna olika beskattningen för fastighet och för inkomst. Jag vill, för att vara fåordig, kort och godt antaga, att förslaget redan är af Riksdagen antaget såsom lag, hvilken till att börja med kommer att gälla för de båda åren 1908 och 1909. På basis af nu gällande bestämmelser skulle skatten då komma att utgå på följande sätt. I början af 1908: allmän bevillning och inkomstskatt enligt nu gällande bestämmelser; i november 1908: skatteuppbörd enligt de nya bestämmelserna i den nu framlagda kungl. propositionen, och därefter, om lagen komme att gälla äfven för år 1909, skatteuppbörd i november månad sistnämnda år. Skulle nu sådana bestämmelser blifva gällande, att af fastighet full bevillning skulle utgå, men af inkomst endast half, blefve, synes det mig, följden den, att för jordbruks- och annan fastighet under år 1908 skulle få erläggas full bevillning både i januari och november månader, medan af inkomst full bevillning komme att utgå i januari och half i november. Därest

Remiss af en förordningen, såsom jag nyss antagit, kommer att gälla äfven för år 1909, skulle, beträffande inkomst, de skattskyldige få en ersättning på så sätt, att de endast finge betala half skatt i november 1909, under det att för jordbruksfastighet, så vidt jag kan förstå, skulle erläggas full bevillning äfven då. Är denna min förmodan riktig, — och jag har vid början af riksdagen äfven uti Kungl. Maj:ts proposition rörande statsverkets tillstånd och behof läst, att det skulle blifva så, ty enligt hvad statsrådet säger skulle ingen förändring komma att ske i afseende å fastighetsbevillningen, utan densamma skulle, så vidt jag kan förstå, utgå med oförändradt belopp, under det att beträffande inkomstbevillningen skatten skulle minskas till hälften, — så blir det ju så, som jag nyss sade, att för år 1908 jordbruksfastigheter komma att beskattas dubbelt och inkomst en och en half gång, medan under det följande året inkomst skulle beskattas endast en half gång och jordbruksfastigheter fullt äfven då. Detta är en så viktig omständighet, att densamma förtjänar uppmärksamhet, och jag har tagit till orda för att fästa kammarrens och särskildt bevillningsutskottets uppmärksamhet på denna sak.

Herr Lindblad: Vi veta, att våra grundlagar innehålla en bestämmelse om svenska folkets urgamla rätt att sig själf beskatta och att denna beskattningsrätt utöfvas af Riksdagen allena. Men till detta kommer äfven det beskattningsmomentet, att svenska folket själfvalt valt sina beskattningsmän, såväl bevillningsberedningar som taxerings- och pröfningsnämnder. Nu kommer här en ny bevillningsförordning, som är afsedd att icke blott minska antalet af dessa förberedande uppskattningsnämnder utan äfven i deras sammansättning göra en ganska betydande förändring. Vi veta, att i bevillningsberedningarna Kungl. Maj:ts befallningshafvande såsom representant för staten hittills utsett ordförande, hvilken tillika varit protokollsförare. Något särskildt kronoombud har icke i dem haft plats. Uti taxeringsnämnderna har, enligt bevillningsförordningen, ett särskildt kronoombud varit skyldigt att närvara, men de uppskattande hafva själfva utsett ordförande, och i pröfningsnämnden tjänstgör länets landskamrerare såsom kronoombud. Dessa kronoombud hafva emellertid hittildags endast haft yttranderätt men icke rösträtt. Nu vidtages den ganska betydande förändringen, att i taxeringsnämnderna, som hädanefter skola träda i stället för såväl de nuvarande bevillningsberedningarna som taxeringsnämnderna, Kungl. Maj:ts befallningshafvande skall utse icke blott ordförande utan äfven en ledamot. Det heter så vackert, att detta äsyftar att förhöja det sakkunniga elementets inflytande vid beskattningen. Men då denna bevillningsberedning fortfarande skall fungera för att i de flesta fall — på landsbygden menar jag — tillika bestämma

öfver jordbrukstaxeringen, har jag svårt att tänka mig, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande vid sitt val kan träffa på större sakkunskap än hvad de skattskyldige själfva inom sina respektive beredningsdistrikt hittills kunnat göra. Jag har svårt att tänka mig, att, på samma gång man minskar antalet beredningsnämnder, man skulle åläggä en af Kungl. Maj:ts befallningshafvande utsedd s. k. sakkunnig att bättre reglera taxeringen än hvad dessa i primärinstanserna tjänstgörande, af de skattskyldige själfva valda, hittills kunnat göra. Jag för min del läser detta mera såsom en omskrifning för att man åt statens ombud vill inrymma större rätt, än som hittills varit fallet, att utöfva inflytande på taxeringen. Läser man förslaget noga och icke tänker det som en slutpunkt, utan snarare som en början till hvad som kan väntas i skatteväg, tror jag, att vi bättre komma på spåren, hvad man egentligen vill, nämligen att få en starkt kontrollerande myndighet, hvilket man förmodligen ansett sig hittills hafva saknat, när det gäller att öfverföra vår jordbruksbeskattning från den som det nu heter *beräknade* afkomsten till den så kallade *verkliga*, af hvar och en uppburna och inhöstade inkomsten. Jag har svårt att tro, att man skall kunna afpressa jordbruksfastigheterna större vare sig stats- eller kommunalskatter än hvad desamma hittills presterat. Ty skulle man falla på en sådan idé, så skapar man därmed blott ödehemman eller ock sänker man värdet af den svenska jorden.

Jag anser således detta förslag med dess i motiveringen uttalade syfte gifva en tydlig vink om att man vill gå mera hårdt till väga mot det svenska jordbruket. Det gäller nog ej endast huru man skall finna bättre *former* för beskattningen,

Om nu detta förslag skulle bli lag, kommer man helt visst att göra den erfarenheten, att man sammanträngt hela beskattningsproceduren till den grad och att hela apparaten måste drifvas fram i en sådan ohejdad fart, att det kommer att visa sig, att maskineriet arbetar tungt och olämpligt. Det är säkerligen ingen, som kommer att vinna på detta, om icke de teoretiserande skattefunderare, som säga, att allting skall beskattas efter den »verkliga» inkomsten. Så länge man nu har för sig, att det är en del af beskattningen, som går efter »beräknad» inkomst, få dessa skatteteoretici ingen ro. Jag för min del tror, att lika fullt som man i fråga om arrendevärderingar öfvergifvit att gå ut ifrån vissa procent af jordens verkliga afkastning (hälftenbruket) och öfvergått till att beräkna ett visst arrende pr tunnland, som fastställes hvar 5, 10 eller 20:de år, lika fullt har man gjort klokt i att grunda beskattningen på jordbrukets medelafkastning, hvilken härvid uppskattas af respektive taxeringsmyndigheter hvar 5:te år. Nu är man icke nöjd med dessa beskattningsmyndigheter, och man vill därjämte koncentrera beskattningsproceduren på kortare tid. Man låter häradskrifvaren verkställa

Remiss af en proposition.

(Forts.)

Remiss af en proposition. debiteringen på några få månader under hösten, och de skattskyldige få icke kännedom om sina debetsedlar förrän 10 dagar före uppbörden. Huru kan man begära, exempelvis i Norrland, att det skall vara tillräckligt, att de skattskyldige få kännedom om sina skattebelopp och hinna att skaffa penningar härtill på dessa 10 dagar?

(Forts.)

Vidare anser jag mig böra erinra därom, att det äfven är andra skatter, som utgå på grund af bevillningsförordningen. Bevillningsförordningen är grundläggande för vägskatten, icke blott för de kontanta bidragen, utan äfven naturaunderhållet. Vägskatten utgår ju efter vägfyrc och vägunderhållet efter vägtal, som båda hänföra sig till taxeringsvärdet. Om man nu blott tillskapar taxeringsmyndigheter i kommunerna, men borttager den nämnd, som taxerat det större distriktet, i regel häradet, så får man icke hädanefter någon sammanhållande beskattningsmyndighet, utan det kan hända, att man i en socken följer ett beräkningssätt för jorden och i närgränsande socken ett annat. På detta sätt kommer beräkningen icke att blifva likformig inom ett härad, utan ojämnheter komma att uppstå. Men då svaras: Detta skall pröfningsnämnden veta att reglera. — Jag har svårt att tro, att en för hela länet gemensam nämnd skall kunna göra den erforderliga regleringen mellan alla dessa mindre taxeringsdistrikt, som hädanefter komma att finnas. Då man nu äfven på samma gång vill minska antalet ledamöter i pröfningsnämnden, kan jag icke förstå hur man resonerar. Om man i stället sagt, att det blefve nödvändigt att öka antalet ledamöter i pröfningsnämnden, skulle jag anse någon rimlighet ligga däri, men att på en gång föreslå en minskning i ledamotantalet och på samma gång säga, att pröfningsnämnden skall verkställa en jämn och likformig reglering af jordbruksvärdena inom ett helt län, det har jag svårt att finna riktigt.

Jag förstår väl, att man nu haft ett hufvudmotiv eller att man velat få beskattningen att hänföra sig enbart till det förflutna året. Men då man samtidigt här kommer in på en sådan undantagsbestämmelse, som att jordbruket fortfarande skall betala bevillning och kommunalskatt för det löpande året, så kan jag icke förstå, hvad man egentligen vunnit. Vårt lands jordbrukare äro dock ännu så många, och undantaget alltså så pass betydande, att, synes det mig, man egentligen icke vinner något med förslaget. Man säger, att det förflutna året skall tagas som normerande, men så kommer man till den stora mängden af jordbrukare och säger, att för dem det *undantaget* skall gälla, att inkomstskatten skall utgå efter föregående men bevillning och kommunalskatt efter löpande år. Man uppnår icke det resultat, som man själf afser. Då därjämte de föreslagna bestämmelserna enligt min förvissning komma att öka arbetet för vederbörande, i det att detta kommer att fördelas mycket ojämt på olika års-

tider, så att under vissa månader häradskrifvare och kronofogdar få ovanligt mycket att göra, under det att de däremot på andra tider torde gå lediga, så kan jag verkligen icke inse fördelarna. Hvilka personer Konungens befallningshafvande kommer att för sin del utse till ledamöter i de olika taxeringsnämnderna, är ju svårt att veta, men skall vid valet hänsyn tagas till någon orskänndom, blir det nog ingen annan än länsmanen. Med länsmanen insatt af Konungens befallningshafvande och kronofogden som ordförande i en del af taxeringsnämnderna, tror jag verkligen icke att vårt svenska folk kommer att känna sig tilltaladt af reformen.

Remiss af en proposition.
(Forts.)

Hittills ha enligt min öfvertygelse taxeringsnämnderna fungerat oklanderligt. Jag anser lämpligt och tillbörligt, att kronan där har sina ombud, som framställa sina yrkanden, och dessa yrkanden böra följa med hela vägen, så länge kronoombudet finner anledning därtill. Detta är den rätta vägen. Här åter spårar jag endast anledningar till missnöje och slitningar och ej ett öres bättre resultat för vare sig kronan eller kommunen.

Herr Olsson i See: Jag vill påpeka en bestämmelse i den föreliggande propositionen, som är af betydelse särskildt för förhållandena inom den ort, jag representerar, och det är den ändrade tiden för skatternas utgörande. Det kan nog i många delar af vårt land, särskildt de södra och möjligen ända upp till Dalälven, vara fördelaktigt, att uppbörden blir flyttad från de första månaderna af året till de sista, men, sådana förhållandena äro inom vår ort, blir det olägligt och kanske blir så fallet i en stor del af Norrland. Våra jordbruk äro sådana, att man i många fall nått upp på dem kan föda sig och skaffa sig medel till de löpande utgifterna. Hvad som sedan fordras för att betäcka extra utgifter, däribland äfven skatterna, måste man genom biförtjänster förskaffa sig, och det är vanligtvis under vintern som hvarje landtbrukare, så vida han icke har någon skog att afyttra, får se sig om efter någon biförtjänst att betala utskylderna med. Lämpligaste tiden är då, om dessa skola erläggas i slutet af februari eller i mars, den tid, då uppbörden nu vanligen hålles.

Jag vill icke förneka, att denna ändring medför vissa fördelar, men jag ville påpeka saken för utskottet för den händelse det skulle kunna på lämpligt sätt taga hänsyn därtill.

Vidare kan jag icke gilla den inskränkning i taxeringsmyndigheternas antal, som här är ifrågasatt. På samma gång nämnes det äfven, att det skall blifva flera sakkunniga eller ett sakkunnigt kronoombud. Den största sakkänndom man skulle kunna få skulle tillföras taxeringsmyndigheterna, om man beredde plats i taxeringsnämnden eller bevillningsnämnden för så många representanter som möjligt från de olika folkklasserna,

Remiss af en proposition. (Forts.) om jag så får uttrycka mig. En del af herrarne torde måhända erinra sig, att jag för tre år sedan frambar en motion om ändrade bestämmelser i det afseendet. Jag har åtskilliga gånger varit ledamot af bevillningsberedningen och taxeringsnämnden, och dessas ledamöter ha merendels bestått af t. ex. en handlande, ett par bönder och en löntagare, som då i fyra år haft att taxera för det mesta en hel del kroppsarbetare, som haft varierande inkomster dels vid bruk och dels på tillfälligt arbete, och vi ha icke alls vetat, hvilken förtjänst det varit. Jag har därför ansett, att det vore lämpligt, att bevillningsförordningen direkt sagt, att det borde finnas någon representant för dessa, på samma sätt som det sägs, att det bör finnas en näringsförförare, en löntagare och en fastighetsägare. Men bevillningsförordningen säger icke direkt, att äfven en kroppsarbetare skall vara med. Ehuru man sitter i fyra år och nästan uteslutande taxerar dem, så ha de ingen representant. Då det sedan under det femte året blir fråga om att äfven taxera fastigheterna, då har man ju visserligen personer, som känna till sakförhållandena. Då det nu ser ut, som om man skulle knappa in på ledamöternas antal därigenom att bevillningsberedningen toges bort, så blir det än svårare att få plats för en kroppsarbetare. Jag kommer möjligen att framlägga en motion i ämnet, men jag har i alla fall velat påpeka förhållandet.

Herr Lindblad: Då jag icke har säte och stämma i bevillningsutskottet, anhåller jag, att de af mig framförda synpunkterna måtte få åtfölja den remitterade propositionen till bevillningsutskottet.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt att öfverlämna ifrågasvarande proposition jämte de i anledning af densamma nu afgifna yttrandena till bevillningsutskottet.

§ 3.

Till bevillningsutskottet hänvisades vidare Kungl. Maj:ts proposition angående en inkomstskatt att upptagas i riksstaten för år 1908.

Slutligen remitterades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition angående befogenhet för riksförsäkringsanstalten att för arbetare, som af anstalten försäkras för olycksfall i arbete, upptaga försäkring jämväl för olycksfall, som inträffa utom arbetet.

§ 4.

Föredrogs, men bordlades åter sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 1.

§ 5.

Herr statsrådet m. m. *A. J. Juhlin* aflämnade Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående anslag för Sveriges deltagande i 1907 års internationella idrotts- och turistutställning i Berlin.

Propositionen blef på begäran bordlagd.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets memorial:

n:o 9, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 6, i anledning af väckt motion om tullfrihet för råtagel; och

n:o 10, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande bevillningsutskottets betänkande n:o 7, i anledning af väckta motioner om skrivelser till Kungl. Maj:t angående förbud mot försäljning af brännvin m. m.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>N. Svensson</i> i Olseröd	under 5 dagar fr. o. m. den 22 februari,				
» <i>G. Lindgren</i> i Islingby	» 3 »	»	»	23	»
» <i>J. E. Ericsson</i> i Alberga	» 2 »	»	»	25	»
» <i>D. M. Lyckholm</i>	» 5 »	»	»	23	»
» <i>H. Andersson</i> i Västra Nöbbelöf	» 5 »	»	»	25	»
» <i>F. O. Berg</i> i Göteborg	» 3 »	»	»	23	» och
» <i>K. V. Rydén</i>	» 2 »	»	»	26	» .

Kammarens ledamöter åtskildes häruppå kl. 3,2 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.